

DÜŞÜNCƏLƏRİ YANDIRMAQ OLMUR

(essə)

Ray Bradbury. "Fahrenheit 451"
romanı üzərinə*

Aysun Mahmudzadə

*Xəzər Universiteti, Təbiət elmləri və
mühəndisliyi fakültəsinin fizika müəllim-
liyi ixtisası üzrə 2-ci kurs tələbəsi*

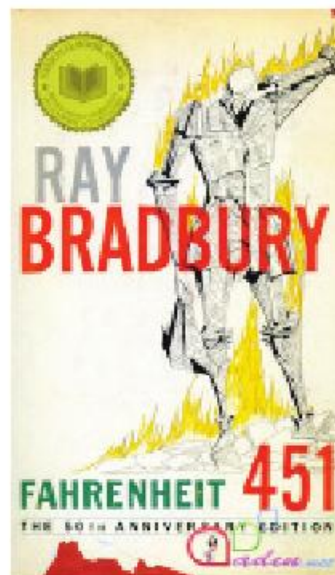
Kitabın əsas mövzusu insanların bərabər doğulub, daha sonra üstün cəhətləri ilə digərlərindən fərqlənməsidir. Məsələn, siniflərdə şagirdlərdən biri daha çox oxuyub, savadlı olsa, digərlərindən üstün sayılır. Bu üstünlüyü aradan qaldıraraq, hər kəsin bərabər olması (insanlar kitab oxuyanda dünyagörüşləri artır, daha çox öyrənirlər, bu da onları digərlərindən fərqləndirir), yeni insanların söz sahibi olub digərlərini oyandırmamaları məqsədilə bütün kitabları yandırmaq vəzifəsi yanğınsöndürənlərə tapşırılır.

Bu yanğınsöndürənlər kitabları yandırmaqdan xüsusi zövq alırlar, çünki nəticədə hər kəsin bərabərləşdiyini düşünürlər. Əsərin baş qəhrəmanı Monteç də yanğınsöndürəndir. Lakin Monteç elə bir həddə gəlib çatır ki, həyatının mənasız olduğunu anlayır və kitablara sarılır. Çünki ona bu kitabların içində nə olduğu çox maraqlı gəlir. Düşünür ki, əgər bütün kitabları yandırmaq tapşırılıbsa, deməli, bu kitabların içində xüsusi nəşə var və bu maraq onu cəlb edir. Ancaq onun yaşadığı cəmiyyətdə hər kəs kitablara nifrət edir və kitab oxuyanlara "günahkar" gözü ilə baxırlar. Kitab oxuyan insanlar oxuduqca düşünürlər və düşündükləri üçün xoşbəxt ola bilmirlər. Digərlərinin fikrinə görə, kitab oxumayan insanlar xoşbəxt insanlardır, çünki heç nədən xəbərləri yoxdur. Ancaq televizora baxır və vaxtlarını boş keçirirlər.

Bir gün Monteç bir evdəki kitabları yandırmalı olur. O evdə ki, şahid olacağı hadisə Monteç'in bütün həyatına təsir edir. O evdə bir qadın kitabları uğrunda ölümü gözə alır və ölməkdən çox kitablarını xilas etməyi düşünür. Ancaq bu cəhdinin faydasız olduğunu görən qadın özünü kitabları ilə birlikdə yandırır.

Və beləcə belə bir fikir meydana çıxır: əgər bir qadın kitabları uğrunda özünü yandırmayı gözə alırsa, kitabların içində bizim bilmədiyimiz şeylər olmalıdır, çünki insan həyatı ciddiyyə alınmayacaq bir şey deyil və əgər kitab üçün kimsə həyatını qurban verirsə, demək, həqiqətən orada nəşə var. Bu hadisə Monteç`ə çox təsir edir və o bir ingilis professorla gizlin danışmalar aparır. Bu danışmalarda professor ona kitabların niyə insan həyatı üçün önəmli olduğunu söyləyir. Daha sonra Monteç ölümü bahasına olsa da, kitabları oxumağı qərara alır və həyat yoldaşına evdə gizlin saxladığı kitabları göstərir. Bunu görən qadın dəhşətə gəlir və: "Sən nə etmişən? Bizi öldürəcəklər!"- deyə ağlayır. Monteç ona bunu heç kimə deməməsi üçün yalvarır və bir müddət beləcə kitabları oxuyur. Ancaq həyat yoldaşı bir gün o işdə olanda, yanğınsöndürmə xidmətinə zəng edərək evində kitabları olduğunu deyir və nəticədə Monteç`ə öz kitablarını yandırmaq tapşırılır. Bu onda qəribə hisslər

*Fahrenheit üzrə 451 dərəcə kağızın alovlanıb yandığı hərarətdir.

oyadır. Lakin illərdir tanıdığı zənn etdiyi həyat yoldaşı artıq ona yadlaşmışdı.

Artıq hər şeyin sonuna gələn və həbs olunacağını bilən Monteç öz yoldaşlarından birini öldürür və qaçıb professorun evində gizlənir. Orada yaralarını sarıyır və mexaniki itin onu tapa bilməməsi üçün alkoqoldan istifadə edir. Monteç orada olduğu müddətdə professor ona çox ağıllı bir məsləhət verir; başqa yanğınsöndürən yoldaşının evinə gedib, o evdə kitab gizlətməyi Monteçə tapşırır. Monteç elə də edir. Bunu etməklə onlar düşünürdülər ki, beləcə bütün yanğınsöndürənlər məhv olacaq və beləcə daha kitabları yandıranlar olmayacaq. Daha sonra o, professorun məsləhəti ilə meşəyə qaçır və orada özü kimi olan insanları tapır. Onlar professorlar, alimlər və elm ilə maraqlanan insanlar idi. Monteç`in məqsədini bilib, onu qəbul edirlər.

...Gecədən bir xeyli keçmiş həyəcan signalı düşmən ordusunun şəhərə daxil olması və müharibənin başlamasını xəbər verir. Qaranlıq şəhər ölüm saçan silahların qorxunc işıqlarına bürünür. Hər yer bombardman edilir. Monteç və dəstəsi müharibə bitənədək gözləyir.

Monteç və dəstəsi gecənin bitməsini gözləyərkən hər kəs öz oxuduğu və yaddaşına həkk etdiyi kitabları şəhərə kimi danışıq. Müharibə bitəndən sonra isə hər kəsin ağzından çıxan hər bir kəlməni kağıza köçürəcəkdilər. Dəstədəki hər kəs özünü bir yazıçının və bir kitabın yerinə qoymuşdu. Dəstədəkilərdən biri "Qulliverin səyahəti" əsərinin müəllifi Conatan Svift, digəri Çarlz Darvin, başqa birisi Şopenhauer, digəri Eynşteyn idi. Onlar meşələrdə yaşadıkları üçün artıq hamı tərəfindən unudulmuş, hamının əl çəkdiyi kimsəsizlərdi. Onları məhv etmək insanların ağına gəlmirdi. Düşünürdülər ki, kitab uğrunda rahat həyatından keçən bu adamlar artıq onlara zərər verə bilməzlər.

Şəhər açılır, Monteç son tikəsinə yoldaşları ilə bölüşür, ləzzətlə yeməklərini yeyirlər. Şəhər isə yerlə yeksan olmuşdu. Ancaq həmin gün yeni bir həyatın başlanğıcı olur. Monteç ətrafına baxdıqda hər kəsin onu maraqlı baxışlarla süzdüyünü görür və bu vaxt dəstədən biri: "Bizim yeni liderimiz"- deyə çıxırmağa başlayır.

Müharibə bitmiş, şəhər sakitləşmişdi. Artıq yeni həyatın ilk günü idi. Monteç xəyallarını gerçəkləşdirməyin zamanı gəldiyini anlayırdı. Kitabları çap etmək və elmi bütün dünyaya yaymaq vaxtı gəlmişdi və heç kəs onlara mane ola bilməyəcəkdi. Bu adamların əllərində kitab olmasa belə, onlar bütün kitabları beyinlərinə yerləşdirmiş insanlar idi. Beləcə, beyinlərinə yerləşdirdikləri kitablar sayəsində onlar inanırlar ki, kitabları nə qədər yandırsalar da, düşüncələri yandıra bilməzlər. Çünki düşüncələr sənin özününküdür, sənə məxsusdur.